

REZOLUCIO.

La II-a sekcio (Scienco kaj Tekniko) de la 37-a Universala Kongreso de Esperanto en Oslo (2-9-VIII-1952), kies laborojn partoprenis 65 reprezentantoj de sciencaj kaj fakaj-teknikaj internaciaj aŭ naciaj Esperanto-organizaĵoj kaj individuaj sciencistoj,

konsiderante,

ke jam estas atingitaj rimarkindaj rezultoj en la praktika aplikado de la Internacia Lingvo Esperanto por la celoj de la scienco, kio precipe rilatas al: 1. publikigo de originalaj kaj tradukaj sciencaj verkoj; 2. aperigo de sciencaj kaj fakaj revuoj; 3. eldonado de resumoj en Esperanto al nacilingvaj verkoj kaj disertacioj; 4. kreo de 107 fakvortaroj por 44 diversaj branĉoj de la scienco kaj tekniko; 5. popularigo de la sciencaj akiraĵoj per prelegoj, aparte en la kadroj de Internacia Somera Universitato; 6. interŝanĝado de spertoj kaj faciligo de sciencaj esploroj kaj personaj kontaktoj inter la sciencistoj per internacie organizataj konferencoj, kongresoj, vojaĝoj, korespondado,

alvokas,

UNESKO-n, kies fundamenta celo estas progresigi la internacian kunlaboradon per la edukado, scienco kaj kulturo, kaj kies baza programo plurfoje akcentas la lingvajn malfacilaĵojn, objekte esplori la rezultojn, kiuj ĝis nun estas atingitaj sur tiuj kampoj, kaj la eblecojn pri plua, multe pli ampleksa utiligo de tiu lingvo por la celoj de UNESKO.

En Oslo, la 5-an de Aŭgusto 1952.

Por la II-a sekcio (Scienco kaj Tekniko) de la 37-a Universala Kongreso de Esperanto.

La Prezidantaro:

D-ro W. E. Collinson, profesoro en la Universitato de Liverpool.

D-ro F. Egami, profesoro en la Universitato de Nagoya.

D-ro I. Lapenna, eksprofesoro en la Universitato de Zagreb.

D-ro O. Reiersøl, docento en la Universitato de Oslo.

D-ro H. Sirk, profesoro en la Universitato de Wien.

Por la Internacia Scienca Asocio Esperantista:

C. Stöp-Bowitz.

E. Balech.

LA LINGVA PROBLEMO EN LA SCIENCO.

Raporto al la II-a sekcio en Oslo de Prof. I. LAPENNA.

Objektiva studo de la lingva problemo en la scienco montras, ke ĝi havas plurajn aspektojn:

La sciencaj esploroj en ĉiu branĉo de la scienco estas objekte malhelpataj ofte eĉ malebligataj pro manko de komuna lingvo kaj pro la neebleco regi kontentige multajn naciajn lingvojn ne nur pasive, sed ankaŭ aktive. Scienca esploristo ofte bezonas verkojn aŭ dokumentojn, skribitajn en aliaj lingvoj. Li ne povas utiligi la necesan materialon pro la nescio de la koncernaj lingvoj. Tial liaj esploroj ofte estas mankaj. La rezultoj de esploroj de unu sciencisto, precipe se li apartenas al malgranda nacio, ne estas alireblaj al la sciencistoj de aliaj nacioj. Eĉ se oni kelkfoje sukcesas venki tiun lingvan malfacilaĵon, ĝi ĉiam estas ligita kun grandega tempoperdo kaj kun altaj elspezoj. La perdoj, kiujn devas pro tiu fakto suferi la scienco, estas vere nemezureblaj.

La personaj kontaktoj inter la sciencistoj de diversaj landoj estas treege limigitaj. Tio ne nur ĝenas la interŝanĝadon de spertoj, la liberan diskutadon pri sciencaj problemoj kaj la rapidan diskonigon de la sciencaj akiraĵoj, sed ankaŭ prezentas gravegan obstaklon al la kreo aŭ al la plifirmigo de internacia solidareco inter la sciencistoj. Sufiĉas ĉeesti unu solan internacian sciencan kongreson, por ke tiu ĉi bedaŭrinda vero estu palpeble sentata. La situacio hodiaŭ estas tia, ke fakte dum gravaj internaciaj renkontiĝoj libere evoluigas siajn pensojn preskaŭ ekskluzive nur la sciencistoj, kies gepatraj lingvoj estas la oficialaj, dum la aliaj limigas sin al pasiva aŭskultado. Tial vere intensaj kaj larĝaj intelektaj interŝanĝoj forestas en internaciaj kadroj.

La popularigo de la sciencaj akiraĵoj en la pli larĝaj popoltavoloj estas malhelpata kaj eĉ malebligata pro manko de komuna lingvo. La scienco ĉiam pli kaj pli disbranĉiĝas kreante senĉese novajn specialecojn. En tia situacio nur la sciencaj rezultoj, kiuj havas almenaŭ relative ĝeneralan intereson, povas esti publikigitaj en presita formo, kaj ankaŭ tio povas okazi nur en la plej gravaj naciaj lingvoj de la mondo, kiaj estas la angla, la franca, la hispana, la germana, la japana, la rusa, parte la itala kaj la portugala. En aliaj lingvoj — pro manko de sufiĉa nombro da legantoj-specialistoj — tio ne estas ebla. Tamen, eĉ en la t.n. grandaj lingvoj la publikigo de tre specialaj verkoj estas malfacila kaj ofte nebla. Okazas, ke eĉ en la angla aŭ la rusa, tia verko povas esti publikigita nur en kelkcento da ekzempleroj!

Tia prezentiĝas la objektiva situacio en ĉiuj branĉoj de la scienco. Tiu stato estas rekonita ankaŭ en la baza programo de UNESKO. En ĝi oni plurloke parolas pri la lingvaj malfacilaĵoj kaj oni akcentas, ekzemple, ke unu el la celoj de tiu organizaĵo estas „rekompensi la malfacilaĵojn, kiuj devenas de la diverseco de la lingvoj” per „progresiva normigo de la terminologio”.

per „preparado de multlingvaj vortaroj” per „servoj de tradukado kaj dokumentado”. Mi ne deziras esplori ĉi tie kiom UNESKO sukcesis realigi tiujn taskojn, sed mi nur deziras akcenti la fakton, ke ankaŭ tiu organizaĵo rekonas la lingvajn malfacilaĵojn en la scienco kiel objektivaj ekzistantajn.

Alia afero estas la subjektiva sento de la unuopaj laborantoj en kiu ajn scienca branĉo. Kiam ni parolas pri tiu ĉi aspekto de la problemo, ni ne povas disigi la lingvan demandon en la scienco de la tuta pozicio kiun tendencas havi la scienco en la hodiaŭa mondo.

Ke la scienco laŭ sia esenca karaktero devus principe servi al la tuta homaro, ke, do, kaj laŭ siaj celoj kaj laŭ sia enhavo mem la scienco devus esti universala, pri tio ne ekzistas ia ajn dubo. Tamen, malgraŭ kaj eĉ spite al tiu sia esenca karaktero, la scienco estis en la lastaj jaroj kaj estas ĉiam pli metata en la servon de unuopa ŝtato. La ondo de naciismo, kiu denove surverŝiĝas sur nian mondon, ne ŝparis la sciencan. De la sciencistoj oni ĉiam pli postulas, ke ili aktivu nur en la direkto, kiu povas esti utila por la milita potenco de la ŝtato. Multaj sciencaj esploroj, kiuj pli frue estis konsiderataj kiel havantaj intereson por la tuta homaro, nun estas konsiderataj kiel ŝtataj sekretoj. Ofte okazas, ke ne nur oni ne sentas bezonon por reciproka rilatado en internaciaj kadroj, sed eĉ pli, ke tia rilatado estas konsiderata kiel nedezirinda. Mallonge, kiel en la aliaj sferoj de la vivo, ankaŭ en la scienco ekregas ĉiam pli spirito de nacia memsufiĉo. Tiu tendenco manifestiĝas je la psiko de multaj sciencistoj tiamaniere, ke ili sentas kaj pensas en mallarĝaj naciaj kadroj. Subjektive ili, do, ne sentas en iu ajn pli forta formo bezonon por internaciaj kontaktoj. Sekve ili ankaŭ ne sentas la mankon de komuna lingvo en la internaciaj kontaktoj. Tiu ĉi subjektiva sento sendube malutilas al la scienco kiel tia kaj ĝi ankaŭ malhelpas la firmiĝon de la pozicioj de Esperanto kiel lingvo taŭga por la scienco.

Inter tiuj du faktaj statoj, nome inter la objektiva universaleco de la scienco kaj la objektivaj lingvaj baroj kiuj ĝenas tiun universalecon, unuflanke, kaj la subjektiva starpunkto de multaj sciencistoj, kaŭzita de la naciisma spirito, aliflanke, troviĝas la problemo kiun ni sciencistoj-esperantistoj devas solvi.

Solvotaj demandoj. Ŝajnas al mi, ke en la nuna situacio, la kunveno de nia sekcio devus pritrakti kaj laŭ ebleco solvi jenajn demandojn:

Kiamaniere prezenti al la sciencaj medioj la lingvan problemon, kiu objektivaj ekzistas en la scienco, kiamaniere sentigi al ĉiuj sciencistoj la bezonon pri komuna lingvo en la internaciaj sciencaj rilatoj, bezonon, kiun multaj el ili subjektive ne sentas, sed kiu objektivaj ekzistas; kiamaniere plej trafte montri al la sciencaj medioj la solvon, kiun donas Esperanto?

Por tiu celo mi sugestas jenajn rimedojn: 1. prelegoj en la universitatoj kaj sciencaj organizaĵoj; 2. artikoloj kaj informoj pri la ĝisnuna utiligo de Esperanto por la scienco en sciencaj revuoj kaj gazetoj; 3. raportoj pri la laboroj de la sekcio, de ISU, de ISAE, de Scienca Revuo ktp. en nacilingvaj

sciencaj revuoj kaj gazetoj; 4. recenzoj pri originalaj sciencaj verkoj, publikigitaj en Esperanto, en sciencaj fakaj revuoj; 5. memorando al UNESKO.

La dua demando estas kiamaniere plue disvolvi per niaj propraj fortoj multe pli vastan aplikon de Esperanto por la scienco.

Por atingi tiun celon mi sugestas jenajn rimedojn: 1. instigi la esperantistojn-sciencistojn verkadi originale en Esperanto; 2. nepre aldoni al ĉiu nacilingva verko, skribita de esperantisto, resumon en Esperanto; skribi originalajn studojn en Esperanto kaj klopodi aperigi ilin en la nacilingvaj revuoj; 3. nepre kreskigi la nombron de esperantistoj-intelektuloj per apartaj kursoj por studentoj kaj intelektuloj, per fondado de apartaj studentaj kaj intelektulaj Esperanto-grupoj.

Mi forte emfazas, ke la paraleleco de la laboro sur tiu ĉi kampo estas nepre kondiĉo de la sukceso. Oni ne povas originale verki en Esperanto, se ne ekzistas sufiĉe da legantoj, kiuj aĉetos la publikaĵojn. Oni ne povas havi sufiĉe da tiaspecaj legantoj, se ne ekzistas literaturo, kiu povus ilin interesi. Nur la paralela agado donos kontentigajn rezultojn. Tial estas necese, ke kaj la landaj asocioj kaj ĉiufakaj sciencaj Esperanto-organizaĵoj donu la plej grandan atenton al instruado de Esperanto en la universitatoj kaj ĝenerale en la intelektulaj medioj. Se ni ne solvos tiun demandon, ni ne povos esperi je iu ajn pli rimarkinda paŝo antaŭen sur tiu ĉi kampo.

La Dua Sekcio „*Esperanto en Scienco kaj Tekniko*” de la 37a Universala Kongreso de Esperanto en Oslo, post raporto kaj diskuto, kun la celo antaŭenigi la uzadon de la Internacia Lingvo por sciencaj celoj.

rekomendas

al la kompetentaj instancoj de la Esperanto-movado kaj al la unuopaj sciencistaj Esperantistoj:

- A. *Por disvastigi Esperanton en sciencaj medioj* (1) okazigi prelegojn pri Esperanto kaj scienco en la universitatoj kaj sciencaj organizaĵoj; (2) aperigi artikolojn kaj informojn pri la ĝisnuna utiligo de Esperanto por la scienco (scienca literaturo, I.S.U., I.S.A.E.) en sciencaj revuoj kaj gazetoj; (3) aperigi recenzojn pri originalaj sciencaj verkoj, publikigitaj en Esperanto, en sciencaj fakaj revuoj; (4) interŝanĝi Esp-lingvajn sciencajn verkojn kun la celo diskonigi la Esp-lingvan sciencajn literaturon en sciencaj medioj; (5) ISAE entreprenu paŝojn kun la celo influi nacilingvajn sciencajn gazetojn akcepti Esperantajn artikolojn kaj resumojn; (6) dediĉi la necesan atenton ankaŭ al la scienca laboro farata en la esploraj branĉoj de la industrio.
- B. *Por plua utiligo de Esperanto en la Scienco kaj Tekniko*: (1) verkadi originale en Esperanto sciencajn verkojn; (2) skribi originalajn studojn en Esperanto kaj klopodi aperigi ilin en nacilingvaj revuoj; (3) aldoni al ĉiu nacilingva scienca verko, skribita de Esperantisto, resumon en Esperanto kaj/aŭ tradukojn en Esperanton de la registroj; (4) ke la

aŭtoroj sendu siajn Esp-lingvajn publikajojn al la biblioteko de ISAE, kaj Scienca Revuo aperigu pri tio bibliografion; (5) utiligi Esperanton por internaciaj rilatoj de universitataj internaciaj kluboj laŭ la ekzemplo de la universitato en Zagreb; (6) kreskigi la nombron de Esperantistoj-intelektuloj per apartaj kursoj por tiuj medioj kaj per fondado de apartaj studentaj aŭ ĝenerale intelektulaj grupoj.

- C. *Por daŭrigi la esploron pri la materia situacio de la sciencistoj* doni apogon respondante al enketo farata de prof. d-ro F. Egami, kunlaboranto de CED, disponigante al li la necesajn informojn.
- D. *Por sukcese fini la enketon pri la socia konsisto de la Esperanto-movado:* helpi la laborojn de s-ro C. Keur, kunlaboranto de CED, realigante laŭ eblecoj liajn proponojn.

Prezidanto:
Prof. D-ro I. LAPENNA.

ISAE-INFOJMOJ. 061.22 I.S.A.E.

Elektio de Komitato. La mandatoj de la komitatanoj finiĝos per 1952, kaj laŭ la statuto ili estu elektataj por 3-jara periodo. La venonta mandat-periodo do estas 1953-1955. En Britujo, Francujo kaj Nederlando, kie estas naciaj societoj aliĝintaj al ISAE, tiuj societoj mem aranĝu la elekton. Ili rajtas elekti po 1 komitatano por ĉiu komencita kvindekda membroj. Ĉiuj tri societoj laŭ la membronombraro je la 31.12.1951 do rajtas elekti po 2 komitatanojn.

En aliaj landoj la membroj voĉdonu pri po unu komitatano per letero al la delegito antaŭ la 1.12.1952.

La societoj kaj delegitoj raportu pri la elektoj antaŭ la 1.12.1952.

La nova komitato poste elektu estraron por 1953.

La pola delegito de ISAE, s-ro J. Toczyski, ne estas atingebla per la malnova adreso Morska 77, GDYNIA. Informo pri lia nuna adreso estos danke akceptata de la sekretario.

Sven Alexandersson.

061.12 = 089.2

OFICIALA INFORMO DE LA AKADEMIO DE ESPERANTO.

(N-ro 19 — Julio 1952).

Oficialigo de la sufikso -end.

Post pristudo kaj voĉdonado la Akademio decidis oficialigi la sufikson -end kun la difino:

„*kiu devas esti -ata pro materia aŭ morala trudo; kiun oni estas devigata -i*”.

Ir. J. R. G. ISBRUCKER, Prezidanto.

INTERNACIA KONFERENCO DE ESPERANTISTAJ STUDENTOJ KAJ ALTLEERNEJANOJ (IKESA).

Tiu ĉi konferenco okazis de la 17a ĝis la 24a de aŭgusto 1952a en Schluchsee, Nigra Arbaro. La franca kaj usona Altaj Komisarejoj en Germanujo, kaj la germana Liga Ministrejo por Internaj Aferoj interesiĝis pri la konferenco kaj ankaŭ finance subvencis ĝin. Al ili la konferenco ŝuldas grandan dankon. Proks. 20 personoj, plejparte studentoj, delegitoj de studentaj Esperantogrupoj, el 7 landoj (Danujo, Francujo, Germanujo, Italujo, Jugoslavujo, Nederlando kaj Usono) partoprenis ĝin. El Nederlando venis i.a. la konata esperantisto s-ro S. Pragano, docento de Esperanto en la Amsterdama Universitato Komunuma. El Italujo prof. dr. G. Canuto, rektoro de la Universitato de Parma. Je la malferma vespero ĉi tiu faris paroladon, dum kiu li i.a. parolis pri la lingvaj malfacilaĵoj kun kiuj luktas i.a. la Eŭropa Movado kaj multaj internaciaj kongresoj; malfacilaĵoj kiuj — kiel pravas la esperantaj kongresoj — ne plu ekzistas por tiuj kiuj por tiaj internaciaj renkontoj uzas Esperanton.

Pro tio, ke aperos ampleksa esperantlingva raporto (akirebla ĉe: IFESA, Laksegade 35, København K., Danujo) pri la laboro de la konferenco, mi ne detale skribos pri la laborkunsidoj, nur mallonge skizos kion oni preparolis.

A. La Sociaj Problemoj de la Studentoj. La partoprenantoj raportis pri la sialanda situacio. Oni parolis pri la cirkonstancoj en kiuj la studentoj vivas kaj studas, la diversaj ebloj de mon-akiro (stipendioj, pruntoj, pagata laboro k.a.), la loĝeja problemo (i.a. pri la specialaj studentaj loĝejoj) kaj la socia deveno de la studentoj.

B. Internacia Studenta Laboro. Apud la diversaj naciaj organizaĵoj kiuj okupas sin pri prizorgado de eksterlandaj studentoj, faka kaj feria interŝanĝadoj de studentoj, aranĝado de labortendaroj, studvojaĝoj k.s., ni menciuj internaciajn, ekz. *World University Service* (Tutmonda Universitata Servo), kiu en multaj eŭropaj kaj neeŭropaj landoj laboras kaj havas siajn naciajn komitatojn. Speciale konata por ni esperantistoj estas la Dana Internacia Studentkomitato, pro la esperantaj arkeologiaj tendaroj kiujn ĝi aranĝis.

La konferenco opinias ke por la plia akcelado de internacia interkompreno studenta, labortendaroj, studvojaĝoj, internacia korespondado faka aŭ persona, feria interŝanĝado de unuopaj studentoj k.s. estas utilaj; des pli se por tiaj internaciaj aranĝoj oni uzas la lingvon Esperanto, kiun la konferenco opinias speciale taŭga por tiaj okazoj, kaj pri kiu ĝi deziras atentigi ĉiujn studentajn organizaĵojn kiuj laboras internacie.

C. Scienco kaj Esperanto. Oni raportis pri la diverslandaj sciencaj artikoloj, resumoj, libroj esperantlingvaj. Pri la universitataj katedroj esperantaj la revuo „*Esperantologio*” jam donis informojn. La konferenco dezir-esprimis, ke pli vigla agado estu entreprenata por atentigi la diverslandajn studentojn